

היום נלמד בעזרת ה':

נזיר דף כז עמ' ב - כח

מתיב רב המנונא: למדנו לעיל (דף כו' עמוד ב') רב נחמן אמר: נזיר המפריש לצורך קרבנותיו בהמה בעלת מום בשביל למכור אותה ולקנות בדמיה את הקרבנות – היא נחשבת ל'מעות סתומים' ויפלו המעות לנדבה (- אם לאחר מכן הופרה נזירותו או שמת הנזיר).

כיצד אמרו האיש מגלח על נזירות אביו: הלכה למשה מסיני היא שאדם יכול להביא את קרבנות תגלחת נזירותו מהקרבנות שנדר אביו על נזירותו (של אביו). הברייתא מבארת באיזה אופן מדובר (כגירסת התוס' וכעין זה ברא"ש): בזמן שאביו היה נזיר והפריש מעות לנזירותו (והיינו מעות סתומים) ומת, ואמר הבן 'הריני נזיר על מנת שאני מגלח על מעות אבי' – זהו שמגלח על מעות אביו.

אבל מי שהיה הוא ואביו נזירים והפריש אביו מעות (מעות סתומים) ומת, ואמר הבן 'הריני מגלח על מעות אבי' (אינו מגלח עליהם אלא) יפלו לנדבה. משום שכך ההלכה למשה מסיני שרק כאשר לא נדר הבן נזירות בחיי אביו הוא יכול להשתמש במעות של אביו.

היתה לו בהמה מופרשת: ואם אביו הפריש שלוש בהמות לקרבנות נזירותו ולא פירש כל אחת לאיזה קרבן היא - מכיון שנדר הבן נזירות בחיי אביו אינו יכול להשתמש בקרבנות הללו, ולכן: החטאת תמות, והעולה תקרב לעולה, והשלמים לשלמים. (דהיינו האב הפריש כבשה, כבש, ואיל. הכבשה שמתאימה לקרבן חטאת תיקרב לחטאת, והכבש שמתאים לקרבן עולה יקרב לעולה, והאיל שמתאים לשלמים לשלמים. - ע"פ השטמ"ק).

מאי לאו אפילו בעלת מום: הגמרא מדייקת: לכאורה גם אם האב הפריש ג' בהמות בעלות מום ולא פירש כל אחת לאיזה קרבן היא – הדין כן שהחטאת תמות והעולה והשלמים יוקרבו, משום שהבהמות נחשבות כאילו מפורשות, שהרי מדובר שהפריש בהמות כעין הקרבנות שלהן דהיינו כבשה, כבש, ואיל. ומסתמא הכבשה שמתאימה

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

לקרבן חטאת התכוין להקדישה לדמי חטאת (שימכרו אותה ויקנו בה חטאת) ולכן היא תמות, ואילו את הכבש ימכרו ויקנו בו עולה, ואת האיל ימכרו ויקנו בו שלמים. (הרא"ש).

מוכח שבהמה לא נחשבת למעות סתומים אלא למעות מפורשים.

דחייה: לא, תמימה. אבל בעלת מום כסתומה דמיא: דוקא בבהמות תמימות הדין כן שכל אחת הולכת כפי דינה, אבל בבהמות בעלות מום כולן יפלו לנדבה.

קושיא: מאי איריא מעות: אם כן היה על הברייא לחלק רק בין 'בהמות בעלות מום' ל'בהמות תמימות', ומדוע אמרה ברישא שאם היה לאביו 'מעות' יפלו לנדבה, והרי גם 'בהמות בעלות מום' דינם ליפול לנדבה?

תירוץ: הכי נמי: כוונת הברייא היתה גם לבהמות בעלות מום, שהרי הן עומדות לימכר ולקנות בדמיהן קרבנות, וממילא הם נכללות בשם 'מעות'.

מתיב רבא: רבא מביא ברייתא ארוכה שממשיכה עד אמצע העמוד הבא, ולאחר מכן מקשה ממנה על רב נחמן.

נאמר "או הודע אליו חטאתו אשר חטא בה והביא את קרבנו שעיר עזים זכר תמים" ודורשים מהמילה 'קרבנו' שרק בקרבנו שלו החוטא יוצא ידי חובה, אבל אינו יוצא בקרבן שהפריש אביו לחטאתו ומת. כלומר שאם הבן שלו חייב באותו קרבן, אינו יכול להשתמש בקרבן של אביו.

יכול לא יצא.. מן הקלה על החמורה: אולי דוקא כשאביו חטא בשוגג בעבירה קלה שלא חייבים עליה במזיד סקילה (כגון האוכל דם) ואילו הבן חטא בשוגג בעבירה שחייבים עליה במזיד סקילה (כגון חילול שבת) – אז הבן לא יכול להשתמש בקרבן של האב. וכן להיפך כשהאב חטא בעבירה חמורה ואילו הבן בעבירה קלה - לא יוכל הבן להשתמש בקרבן שהופרש על עבירה בדרגת חומרא שונה משלו. אבל כאשר שניהם חטאו באותה דרגה כן יוכל הבן להשתמש בקרבן של אביו? על כך נאמר שוב 'קרבנו' ללמד שדוקא בקרבן שלו הוא יוצא: "או הודע אליו חטאתו אשר חטא והביא קרבנו שעיר עזים תמימה נקבה על חטאתו אשר חטא".

יכול לא יצא בקרבן אביו בבהמה.. אבל יוצא במעות שהפריש אביו: אולי דוקא הבן לא יכול לצאת בקרבן שהפריש אביו (בכל מקרה) אך דוקא כשהפריש אביו בהמה, שהרי

מצאנו לגבי נזיר שאינו יכול לצאת בבהמות שהפריש אביו לנזירותו. אבל כן יצא הבן במעות שהפריש אביו לקרבן על חטאו - שיוכל הבן לקנות בהם קרבן חטאת (ולא משנה איזו עבירה עבר האב ואיזו עבירה עבר הבן), שהרי מצאנו לגבי נזיר שיוכל לקנות את קרבנותיו ממעות סתומים שהפריש אביו לנזירותו? [ואפילו שכאן האב פירש שהמעות ילכו לקרבן חטאת? מכיון שמצאנו חילוק בנזיר בין בהמה למעות, יתכן שגם לגבי חטאת יהיה חילוק, ומעות יועילו לבן -תוס'].

על כך נאמר שוב פעם שלישית 'קִרְבְּנו': 'וְאִם כָּבֵשׁ יָבִיא קִרְבְּנוֹ לְחֻטָּאת נִקְבָּה תְּמִימָה יִבְיָאָהּ'.

יכול לא יצא במעות שהפריש אביו.. אבל יוצא בקרבן שהפריש לעצמו: אולי הבן לא יכול לצאת דוקא במה שהפריש אביו בין בבהמה ובין במעות, אבל יוכל לצאת בבהמה שהוא עצמו הפריש לחטאת על עבירה אחרת? על כך נאמר "וְהִבִּיא קִרְבְּנוֹ שְׁעִירַת עֲזִים תְּמִימָה נִקְבָּה עַל חֻטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא" ללמד שהקרבן צריך להיות מופרש דוקא על חטאו המסויים שחטא בו.

יכול לא יצא בבהמה שהפריש לעצמו.. אבל יוצא במעות שהפריש לעצמו: אולי אינו יכול לצאת דוקא בבהמה שהפריש לעבירה אחרת - משום שהרי אם היתה לו בהמה שהפריש אותה לחטאת על עבירה של אכילת חלב (בשוגג), ובשוגג הביא אותה לבית המקדש על עבירה של אכילת דם (בשוגג), שהדין הוא שאמנם לא מעל בקרבן - כי מעילה היא רק הוצאת ההקדש לחולין ולא שינוי של הקדש להקדש, אבל גם לא התכפרה לו העבירה. ולכן אנו לומדים מכך שאם לכתחילה לקח בהמה שהפריש לעבירה אחרת, לא התכפרה לו העבירה שלו.

אבל כן יוכל לצאת במעות שהפריש לעבירה אחרת - משום שהרי אם היו לו מעות שהפרישם לקנות בהם חטאת על עבירה של אכילת חלב (בשוגג), ובשוגג קנה בהם חטאת על עבירה של אכילת דם (בשוגג), שהדין הוא שהוא מעל במעות - כי הוא הוציא אותם לחולין, שהרי הם היו שייכים לקרבן אחר (אמנם אם היה קונה בהם את הקרבן שהופרשו בעבורו היתה הקדושה שבמעות עוברת לקרבן, אבל כשקנה בהם קרבן שלא שייך להם, הקדושה לא עברה לבהמה), ולכן אם לקח את הבהמה הזו והקריב אותה לעבירה אחרת התכפרה לו העבירה (כי היה זה קרבן חדש ללא קשר לעבירה הקודמת). ומשום כך נאמר שיוכל אדם לכתחילה לקחת מעות שהפריש על עבירה אחת לעבירה אחרת?

על כך נאמר שוב "יִכָּפֹר עָלָיו הַכֹּהֵן **עַל חֲטָאתוֹ** אֲשֶׁר חָטָא וְנִסְלַח לוֹ" ללמד שצריך שהקרבן שלו יהא רק לשם העבירה המסוימת שלו.

הקושיא: **קתני מיהת:** בתוך דברי הברייטא נאמר (בעמוד הקודם) 'יכול לא יצא בקרבן אביו בבהמה.. שהרי אין אדם מגלח על בהמת אביו בנזירות'. משמע לכאורה שאינו יכול לצאת בבהמה שהפריש אביו לנזירותו בכל מקרה אפילו אם היא היתה בעלת מום! והרי רב נחמן אמר שבהמה בעל מום דינה כמעות סתומים?

דחייה: לא, **תמימה:** דוקא בבהמה תמימה הבן אינו יכול לצאת בה, אבל בבהמה בעלת מום יכול לצאת כמו במעות.

קושיא: אבל בעלת מום מאי? כסתומה דמיא, מאי איריא וכו': אם כן מדוע הברייטא נקטה 'מעות' ולא 'בהמה בעלת מום'?

תירוץ: הכי נמי: כוונת הברייטא היתה גם לבהמה בעלת מום, שהרי היא עומדת להימכר ולקנות בדמיה קרבן, וממילא היא נכללת בשם 'מעות'.

משנה: **נזק עליה אחד מן הדמים:** אישה שנדרה נזירות, ולא שמע על כך בעלה עד לאחר שנגמרו ימי נזירותה והיא הביאה את קרבנותיה לבית המקדש וזרקו את דמו של אחד מקרבנותיה על המזבח - הבעל אינו יכול להפר לה. אבל אם רק שחטו את הקרבן לדעת ת"ק יכול להפר, לדעת רבי עקיבא אפילו רק נשחט אחד מהקרבנות אינו יכול להפר (ותתבאר מחלוקתם בגמרא).

במה דברים אמורים: כל הנ"ל אמור ב'תגלחת טהרה' דהיינו בסיום נזירותה, אבל 'בתגלחת טומאה' דהיינו אם נטמאה באמצע הנזירות והיא מביאה קרבן טומאה - יכול הבעל להפר אפילו כבר נזק הדם לכו"ע, משום שהיא צריכה להתחיל למנות את הנזירות מחדש, וממילא יש בנדרה עינוי נפש והבעל יכול לומר איני מעונין באישה מנוולת (= מעונה) משתיית יין.

רבי מאיר: אבל לדעת רבי מאיר אפילו נזרקו הדמים של כל הקרבנות של ה'תגלחת טהרה' שלה - יכול בעלה להפר לה, משום שהיא עדיין צריכה תגלחת ובעלה יכול לומר איני מעונין באישה מגולחת.

גמרא: **מתניתין דלא כרבי אליעזר:** רבי אליעזר סובר (לקמן דף מז) שגם לאחר שהקריבו את הקרבנות של הנזיר, התגלחת מעכבת אותו מלשתות יין עד שיגלח את

שערו. לפי זה בודאי תנא קמא היה מודה שיכול הבעל להפר גם לאחר זריקת הדם, משום שכל עוד היא אסורה ביין הרי זה נדר של עינוי נפש שהבעל מתיר לאשתו. אלא ודאי תנא קמא סובר כרבנן החולקים על רבי אליעזר (שם) וסוברים שלאחר הקרבת הקרבנות מותר הנזיר ביין גם קודם התגלחת.

ובהא פליגי: הגמרא מבארת את המחלוקת של ת"ק ורבי עקיבא: לדעת ת"ק מכיון שהיא מותרת ביין אין בנדרה כבר עינוי נפש ולכן הבעל לא יכול להתיר לה אותו כנ"ל. לדעת רבי עקיבא אפילו שרק שחטו את אחד הקרבנות כבר אינו יכול להפר, משום שאז יגרם הפסד לקודשים כי לא יוכלו יותר להקריב את הקרבן.

קושיא: מתקיף לה רבי זירא: מדוע לרבי עקיבא יגרם הפסד בקודשים, הרי גם אם יפר הבעל לאחר השחיטה ניתן לזרוק את הדם של הקרבן על המזבח שלא לשם קרבן נזיר, ואז יהא מותר הבשר באכילה. וכמו שמצינו לענין כבשי עצרת.

כבשי עצרת: הם קרבנות חג השבועות. שאם שחטו אותם שלא לשמן, או לפני הזמן שלהם (קודם חג השבועות), או אחרי הזמן שלהם (אחרי החג) - זורקים את הדם על המזבח שלא לשמן כלומר לשם נדבה, ואז מקטירים טת האימורים במוצאי יו"ט, ולאחר מכן הבשר מותר באכילה (וזוהו למ"ד שאין נדבות קריבות ביו"ט. וכמובן שלא יצאו ידי חובה בקרבן הזה).

ואם היתה שבת: ואם חל חג שבועות בשבת לא יזרקו את הדם - מדרבנן משום שנראה הדבר כתיקון לאימורים שיוכלו להקטירם ולבשר שיותר באכילה (וכמו שאסרו חכמים להפריש תרומות ומעשרות בשבת משום שנראה כמתקן את הפירות). ואם עברו וזרקו את הדם בשבת - 'הורצה' הקרבן לענין כך שמותר להקטיר את האימורים במוצאי שבת (כי אסור להקטירם בשבת).

ממילא לפי זה גם בקרבן נזיר יוכל הבעל להפר לאשתו לאחר השחיטה ולא יגרם הפסד לקרבן, שהרי מותר לזרוק את הדם שלא לשמו (אלא לשם נדבה) ואז יהא מותר להקטיר אימורים ולאכול את הבשר?

תירוץ: אמרי: באמת אם היה נשחט קרבן עולה או שלמים של האישה הנזירה, הפתרון הנ"ל היה נכון. אבל רבי עקיבא מדבר במקרה שנשחט קרבן החטאת של האישה, ובקרבן חטאת אין תקנה לזרוק אותו שלא לשמו כי 'חטאת שלא לשמה פסולה' שהרי חטאת אינה באה בנדבה.

*

למדנו במשנה - לדעת רבי מאיר הבעל יכול להפר אפילו נגמרו כל קרבנות הטהרה של האישה כל עוד לא גילחה את שערה כי הבעל אינו מעוניין באישה מגולחת שער.

ותנא קמא אמר לך: אבל תנא קמא סובר שמכיון שהאישה יכולה ללבוש פאה נכרית אין ניוול בכך שהיא מגולחת ולכן אין זו סיבה שהבעל יכול להפר לה.

ורבי מאיר סבר: עדיין מזוהם הדבר בעיני הבעל, שאשתו תלבש שיער של אישה אחרת, ולכן יכול להפר לה.

משנה: האיש מדיר את בנו: האיש יכול להדיר את בנו הקטן שיהיה נזיר, אבל לא האשה. ואם הדיר האב את בנו והבן גילח את שערותיו ובזה גילה את דעתו שאינו רוצה להיות נזיר, או שגילחוהו קרובים ובזה גילו את דעתם שאינם רוצים שיהיה נזיר, או שהבן מחה ואמר שאינו רוצה להיות נזיר, או שהקרובים מחו - הנזירות בטלה.

ובמקרה שהבן או הקרובים גילחו או מחו ובטלה הנזירות והיתה לאביו בהמה מופרשת כלומר שהפריש האב את הקרבנות לצורך נזירות בנו: החטאת - תמות (מכניסים אותה ל'כיפה' ומונעים ממנה מאכל ומשקה). משום שהדין הוא 'חטאת שמתו בעליה (לאחר שהפרישו אותה) למיתה אזלא', ומכיון שהתבטלה הנזירות ואי אפשר כבר להקריבה, נחשב הדבר כאילו מתו הבעלים ואין מי שיקריב את הבהמה.

העולה - תיקרב משום שעולה באה כדורון. וכן השלמים - יוקרבו מפני שהם באים בנדבה. והשלמים נאכלים ליום אחד כדין 'שלמי נזיר' משום שהופרשו לנזירות (ולא לשני ימים ולילה אחד כשאר שלמים), ואינם טעונים 'לחם' כמו שלמים של נזיר שטעונים חלת ורקיקים, משום שכבר הופרה הנזירות.

ואם היו לאביו מעות סתומים, כלומר שהיו לו מעות שהפריש לצורך קניית קרבנות נזיר עבור בנו אבל לא פירש עבור איזה קרבן הם יהיו - המעות יפלו לנדבה (= לצורך קניית עולות נדבה של ציבור).

אבל אם היו לו מעות מפורשין, כלומר שפירש ואמר 'מעות אלו יהיו לחטאת, ואלו לעולה, ואלו לשלמים' - המעות שפירש עליהם לחטאת ילכו לים המלח (= לאיבוד), משום שהיו אמורים לקנות בהם בהמה שהיתה הולכת למיתה כנ"ל. לא נהנין מהמעות הללו - כלומר שהם אסורים בהנאה. אך אין בהם דין מעילה (= שהמועל ונהנה מהמעות צריך להביא קרבן ולשלם חומש) - משום שהמעות הולכות לים המלח ולא לקרבן, ודין מעילה יש רק בקרבן.

(המשך בדף הבא ↓)

ובמעוות של העולה יביאו עולת נדבה של ציבור ויש בהם איסור מעילה (כי הם עומדים להקרבה). ובמעוות של השלמים יביאו קרבן שלמי נדבה, והקרבת נאכל רק למשך יום אחד ולילה אחד כדין שלמי נזיר (= בשונה מסתם שלמים שנאכלים למשך שני ימים ולילה אחד), ואותם שלמים אינם טעונים הבאת לחם.

גמרא: איש אין: דוקא איש יכול להזיר את בנו אבל האישה לא, מדוע?

לדעת רבי יוחנן הלכה למשה מסיני היא בנזיר, לדעת רבי יוסי ברבי חנינא ההלכה שהאב יכול להזיר את בנו היא מדרבנן בכדי לחנכו במצוות (הנזירות היא סייג לפרישות כלומר לאיפוק ושליטה ביצרים). ולדעתו אישה אינה מחוייבת לחנך את בנה במצוות.